

He mirat aquesta terra! “*Retalls de la memòria*” del Dr. Jaume Mulet

Antoni Obrador Adrover

Jaume F. Mulet i Ferragut

RETALLS DE LA MEMÒRIA

Anècdotes d'un metge en actiu

Retalls de la memòria. Anècdotes d'un metge en actiu. Ed. Lleonard Muntaner. Palma 2004. 124 pàgines.

Dia 3 de febrer passat va celebrar-se a la Sala d'actes del Col·legi Oficial de Metges la presentació del llibre *Retalls de la memòria*, del Dr. Jaume Mulet, a càrrec dels Drs. Nofre Pons, Alfonso Ballesteros i Antoni Obrador. Reproduïm part de les paraules d'aquest darrer, il·lustre acadèmic de la nostra Corporació.

“Quan el Dr. Mulet va pensar que podia presentar el seu llibre devia sospitar que ho podria fer bé i que me'n sortiria de la comanda d'allò millor. Desconec les possibles raons per a tal suposició. El que sí us puc dir és que el meus coneixements de literatura o de crítica literària, necessaris per a tal comesa, són més aviat esquifits per dir-ho suaument i amb benevolència. Per altra part, amb la comanda, he tenguut el privilegi d'avançar-me en la lectura del llibre abans de què s'editàs i d'aquesta manera, he estat un dels primers en fruir-ne.

Quan me va convidar tot d'una vaig dir que sí - per ventura per una certa incapacitat personal de dir no- amb una gran dosi d'atreviment però, després de llegir el llibre, vaig refermar la idoneïtat de l'acceptació de la invitació.

La relació personal que tenc amb el Dr. Mulet va començar fa una partida d'anys quan jo tenia determinades responsabilitats de gestió hospitalària i em va venir a saludar perquè s'havia convocat una plaça de Cap de Servei de Cirurgia Pediàtrica a Son Dureta. Segons record, en aquella primera conversa, de tot d'una hi va haver una bona sintonia personal i professional. Aleshores vaig pensar que era un bon candidat i que aniria bé que es pogués incorporar a les tasques de Son Dureta. La convocatòria va seguir el curs habitual i efectivament, el Dr. Mulet va obtenir aquesta plaça; des del començament i durant tots aquests anys ha quedat de manifest l'encert de la decisió del tribunal. En el llibre que presentam avui es deixen entreveure algunes de les claus per les quals interessava venir a fer feina a Mallorca al Dr. Mulet.

La medicina i la literatura

Un primer aspecte a comentar, i que resulta obvi per tot els qui avui som aquí, és que es tracta d'un llibre escrit per un metge sobre diverses situacions viscudes durant l'exercici professional. No és descobrir res de nou dir que molts de metges han tenguut una certa vocació literària. Evidentment la relació entre

medicina i literatura constitueix un camp extens de coneixement en el qual no hi podem entrar. Els que s'interessen per aquest tema saben que hi ha una revista amb aquest títol –*Medicine and Literature*– editada per la prestigiosa *John's Hopkins University*; també saben que troben molta informació útil a la pàgina web de la Universitat de Nova York sobre medicina i literatura, i que poden acudir al llibre *Medici scrittori di Spagna* de l'italià Arnaldo Querubini etc. Sense anar tan enfora, podem recordar de passada que Llorenç Villalonga era un metge psiquiatra molt més reconegut per l'obra literària que no per l'activitat mèdica. El també psiquiatra Bartomeu Mestre de Can Balutxo, que fou membre destacat de la Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears, va escriure molt i actualment per citar-ne tres més podríem dir els noms de Gustavo Catalán, amb una partida d'obres de creació literària ja editada, el de Nofre Pons que també ha publicat un llibre de rondalles mèdiques i te altres coses en marxa i el de Blai Llopis amb un llibre deliciós sobre una Ciutat que ja no existeix. També hem de més citar, encara que no són obres estrictes de creació literària, les traduccions, en un català excel·lent, d'algunes obres de Kavafis fetes per Antoni Avellà i Bartomeu Garcés.

I en parlar de literatura no està de més parlar també de la paraula; la paraula com a expressió màxima de l'esser humà. La paraula, s'ha dit moltes vegades, és allò que ens diferencia especialment de les altres espècies animals. Allò que entenem per gènere humà no és tal si ho miram des del punt de vista del número de cèl·lules. El total de cèl·lules d'una persona està format en un 10% de cèl·lules de l'organisme i un 90% de cèl·lules bacterianes (que bàsicament estan en el budell gros). Si ho miram des del punt de vista del genoma (ara que està tan de moda) resulta que si es calcula que les persones tenim al voltant de 30.000 gens, el conjunt de gens del bacteris que duim sempre en el budell en tenen uns 70.000. Això serveix, si més no, per a relativitzar la importància de l'espècie humana. Però, si ens hi fixam, i tenim en compte aquestes xifres, el pensament d'algunes persones, vists els resultats, sembla que està fet més amb la part cèl·lular més nombrosa del cos humà. I així n'hi ha que quan parlen pareix que fan funcionar únicament el budell en la seva expressió més escatològica que no nutritiva. Per altra banda, ara amb aquesta explicació podem entendre molt millor l'expressió tenir diarrea mental. Estic segur que aquell que va inventar aquesta expressió no era conscient de la base fisiològica que la sustentava.

El llibre

Però feta aquesta petita digressió, pens que si seguíssim aquesta aproximació literària a l'obra que avui presentam errariem el tret. Una manera de veure la literatura és la que tenia, per exemple, Josep Pla quan deia: "he tractat de posar adjectius darrera dels substantius i és a això que he dedicat la meua vida". Es tracta de la construcció de l'obra literària com a justificació d'una existència. El llibre que presentam te unes pretensions ben diferents. L'autor no tracta de reinventar la realitat si no de fer-nos partícips d'unes situacions que ha viscut. Encara que es tengui una sensibilitat mínima, durant l'exercici mèdic és possible viure en primera persona moltíssimes situacions que poden sorprendre o emocionar. Durant molts d'anys hi va haver a la sala d'urgències de Son Dureta un llibre d'anècdotes que donarien també per escriure'n un altre, de llibre. En aquest sentit el metge, com altres professionals, te la venturosa oportunitat d'esser un espectador privilegiat de la complexitat de la vida humana amb les misèries i grans deses corresponents.

El llibre "Retalls de la memòria" és una crònica o un documental d'una sèrie de situacions viscudes durant la, ja relativament llarga, vida professional del Dr. Jaume Mulet. Comença a la facultat de medicina, segueix a l'antic hospital de Sant Joan de Deu de Barcelona, continua amb el trasllat a la nova ubicació i acaba a l'Hospital Son Dureta. M'atreviria a dir que aquest llibre, entre altres consideracions, també te l'interès de fer-nos conèixer allò que va constituir l'humus intel·lectual i amical del naixement de la cirurgia pediàtrica catalana.

El primer qualificatiu que trob més escaient a l'hora de definir el llibre "Retalls de la memòria" és que es tracta d'una obra transparent. No podem trobar cap artifici literari en la narració. La pretensió de l'autor és evident durant la lectura de tot el llibre i és ben explicitada al començament: "Com veureu el que està escrit a continuació no són doncs unes memòries. Són simplement uns flashos, uns fotogrames escrits, unes pinzellades agafades més o manco cronològicament, amb només un objectiu: treure'm quelcom que m'ha impactat, de dedins". I en aquest paràgraf podem trobar una altra característica fonamental del llibre i és que està escrit amb el cor. És, per això mateix, un llibre sentit, vitalista, que transmet la joia de viure que te l'autor. Per ventura no està de més recordar precisament que una de les característiques de la salut, definida en el Congrés de Metges i Biòlegs de Llengua Catalana de Perpinyà,

és la manera joiosa de viure. La crònica, que hi és evidentment en el llibre, no és sentimentalment asèptica. Hi ha una implicació personal en tot allò que conta perquè també hi ha hagut una implicació personal en tot allò viscut. Queda ben a les clares que l'autor ha patit amb el patiment dels altres i ha compartit situacions amb un esforç de comprensió de l'altre que pateix.

És també un llibre divertit. Moltes de les situacions descrites ho són. No totes, també n'hi ha de tràgiques. Però, fins i tot en les més punyents hi ha l'esforç de trobar els caires amables de les persones, dels drames personals, fugint dels apriorismes i dels prejudicis i, sobretot, amb una visió optimista de l'existència humana. Dos dels capítols més ocurrents, al meu entendre, són: el que relata com un metge es va posar a tallar les ungles durant una consulta mèdica i l'escena, molt teatral, del capítol titulat "*Hábleme en cristiano*". Hi ha, a tot el llibre, una implicació amb ironia, que mai arriba al sarcasme de l'autor en cada situació.

És un llibre que demostra la capacitat d'aprendre de l'autor. D'alguna manera es veu que en cada anècdota hi ha la sensibilitat desperta i el cervell preparat del Dr. Jaume Mulet per aprendre contínuament de l'escola de la vida. Especialment memorable, en el meu entendre, és l'anècdota *Aprenent i comprenent*, on es desenvolupa una escena plena de sintonia i complicitat amb una infermera –monja en aquest cas– molt experta en tractar malalts i fer de les situacions, que podrien esser complicades per un estudiant de medicina que fa les primeres guàrdies hospitalàries, un prodigi de *savoir faire* i enteniment intel·ligent.

L'autor

Per les característiques del llibre i de la transparència de l'escrit podem deduir que l'autor és una persona optimista, que estima la vida, comprensiu, que li agrada compartir les experiències, irònic, divertit, apassionat per la feina i amb una dedicació professional admirable. Tot això ho saben tots el qui el coneixen, encara que sigui poc; ara tots els que llegiran aquest llibre també ho sabran, encara que no el coneguin personalment. I també sabran que en Jaume sap escriure ja que el llibre, si me permeteu l'expressió, enganxa.

Pot tot això, i ara acab, moltes de gràcies Jaume per haver escrit aquest llibre. Gràcies a l'editor per un llibre tan acurat. I esper que aquest llibre que té el subtítol d'*Anècdotes d'un metge en actiu* sigui un tast de les memòries que un dia o un altre hauràs d'escriure i que estic segur que seran ben sucoses. Tots t'ho agrairem".